

AFET VE DİĞER MÜCBİR SEBEP HALLERİNDE SOSYAL GÜVENLİK YÜKÜMLÜLÜKLERİNİN ERTELENMESİ

1. GİRİŞ

Ekim 2026 yağışları İstanbul, Kocaeli, Antalya, Yalova, Bursa ve Sakarya'da çok sayıda işyerinin su altında kalmasına yol açmış, bu işyerleri faaliyetlerine devam edemez hâle gelmiştir. Üretimin durduğu, makine ve stokların kullanılamaz duruma geldiği bu dönemde işverenin Kuruma karşı yükümlülükleri yürümeye devam etmektedir. Prim ödeme süresi dolmakta, aylık prim ve hizmet belgesinin verilme süresi işlemekte, ödenmeyen prim için gecikme cezası ile gecikme zammı tahakkuk etmektedir. İşyeri faaliyetinin durması bu yükümlülükleri kendiliğinden askıya almamaktadır.

5510 sayılı Kanunun 91 inci maddesi bu noktada devreye girmektedir. Madde, afet ve diğer mücbir sebep hâllerinde Kuruma verilecek belgelerin süresini ve prim ödemelerini erteleme imkânı tanır. Maddenin yürürlükteki metni 15 Temmuz 2016 tarihli ve 6728 sayılı Kanunun 49 uncu maddesiyle düzenlenmiştir. Önceki metinde kapsam, işyerleri afete uğrayan işverenler ile tabii afet nedeniyle tarımsal faaliyetinden zarar görenlerle sınırlı tutulmuştu. Ağır hastalık, ağır kaza, tutukluluk ve sabotaj maddeye bu düzenlemeyle girmiştir. Belge kolaylığı da eskiden yalnızca aylık prim ve hizmet belgesini kapsarken, her türlü bilgi ve belge ile yapılması gereken başvurulara genişletilmiştir.

Uygulamada erteleme tek bir usule tabiymiş gibi değerlendirilmektedir. Oysa izlenecek usul olayın niteliğine göre değişmektedir. Bir işyerini su basması ile genel hayatı etkilediğine karar verilen bir deprem aynı hükümlere tabi değildir. İşverenin talepte bulunup bulunmayacağı, prim ödeme aczini belgeleyip belgelemeyeceği ve ertelemenin yalnızca belgeleri mi yoksa ödemeleri de mi kapsayacağı bu ayrıma göre tayin edilmektedir.

2. ERTELEMENİN KONUSU VE KURUM UYGULAMASI

Ertelenebilecek yükümlülükler iki gruba ayrılmaktadır. Bunlardan biri Kuruma verilecek bilgi, belge ve yapılacak başvurulardır. Diğer prim ve diğer Kurum alacaklarının ödenmesidir. Her olayda ikisi birden ertelenmez; hangi grubun kapsama gireceği olayın türüne göre değişmektedir. Uygulamadaki yanlışların çoğu da bu noktada doğmaktadır.

Kapsamdaki kişiler maddede sayılmıştır. İşverenler, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamındaki sigortalılar ve primlerini kendileri ödeyen sigortalılar kapsamdadır. Genel hayatı etkileyen afet hâlinde çerçeve genişler, hak sahipleri de kapsama girer.

Ertelene borcu ortadan kaldırmaz. Vadeyi ileri atan bir işlemdir; sürenin sonunda borç aynı tutarla ödenir.

Kurum uygulaması İşveren İşlemleri Genelgesinin Beşinci Kısımında toplanmıştır. Genelge; olaydan önce vadesi dolmuş borçların ve olayı izleyen üçüncü ayın sonuna kadar tahakkuk edecek borçların tespitini, olayın ve prim ödeme aczinin belgelenmesini, erteleme süresinde gecikme zammının hesabını ve aylık prim hizmet belgelerinin verilme sürelerini ayrı alt başlıklarda düzenlemektedir. Genel hayatı etkileyen olaylarda yapılacak işlemler ise ayrı bir bölüme alınmıştır¹.

Dosyanın hangi yoldan yürüyeceğini belirleyen soru şudur. Olay yalnızca o işyerini mi etkilemiştir, yoksa yetkili makamlar genel hayatı etkilediğine karar vermiş midir? İlk hâlde işlem işverenin talebiyle başlar ve Kurum inceleme yapar. İkinci hâlde Kurum kendiliğinden karar alır, işverenin ayrıca başvurmasına gerek kalmaz.

3. BİREYSEL MÜCBİR SEBEP HÂLLERİNDE ERTELEME

Bireysel mücbir sebep hâlleri maddede sayılmıştır. Yangın, su baskını, sel, kuraklık, yer kayması ve deprem gibi afetler ile ağır hastalık, ağır kaza, tutukluluk ve sabotaj gibi nedenler bu kapsamdadır. Burada erteleme kendiliğinden doğmaz. İşverenin talepte bulunması, olayı ve mali durumunu belgelemesi gerekir.

¹ Sosyal Güvenlik Kurumu İşveren İşlemleri Genelgesi (2020/20), Beşinci Kısım.

3.1. Talep Süresi ve Kapsama Giren Borçlar

Erteleme iki grup borcu kapsar.

- (1) Olaydan önce ödeme süresi dolmuş borçlar.
- (2) Olayı izleyen üçüncü ayın sonuna kadar tahakkuk edecek borçlar.

15 Ekim tarihli bir su baskınında kapsama, 15 Ekim öncesinde vadesi dolmuş borçlar ile ocak ayı sonuna kadar tahakkuk edecek borçlar girmektedir. Genelge bu iki grubu ayrı başlıklarda tanımladığından, dilekçede hangi dönemlerin istendiğinin tek tek gösterilmesi gerekir.

İki süreye dikkat edilmesi gerekir.

(1) Talep, vakanın veya afetin meydana geldiği tarihten itibaren üç ay içinde yapılır. Bu süre geçirildiğinde erteleme istenemez.

(2) Erteleme, vaka veya afet tarihinden itibaren en çok bir yıl için verilir.

Hüküm "ertelenebilir" demektir; şartların gerçekleşmesi Kurumu erteleme kararı almaya zorlamaz, takdir yetkisi saklıdır. Olayın belgelenmesinde itfaiye tutanağı, AFAD veya kolluk kaydı, hastane raporu ya da tutukluluk belgesi kullanılır.

3.2. Prim Ödeme Aczinin Belgelenmesi

Talep alındıktan sonra Kurumun denetim ve kontrolle görevli memurları inceleme yapar. Talebin kabul veya reddi bu incelemenin sonucuna göre belirlenmektedir. Tek bir orana bakılmaz; incelemede şu unsurlar birlikte değerlendirilir.

- (1) Mali tablolar ve likidite oranları.
- (2) İşletmenin fiilî durumu ve faaliyetin sürüp sürmediği.
- (3) İşçi çıkışlarının yapılıp yapılmadığı ile Kuruma bildirimlerin devam edip etmediği.
- (4) Mahkeme kararları ile belediye, AFAD ve kolluk kayıtları.
- (5) Yerinde yapılan tespitler.

Üçüncü sıradaki ölçütler ters yönde de okunabilir. İşçilerin fiilen çalıştırılmadan bekletilmesi hizmet akdini sona erdirmez ve sigortalılığı tek başına etkilemez; bildirimlerin sürdürülmesi de aczin bulunmadığını göstermez. İnceleme sonucunda acze düşülmediği tespit edilirse ne belge süresi uzar ne de prim ertelenir.

Uygulamaya bu noktada bir eleştiri yöneltmek gerekir. İncelemede ağırlık çoğu kez mali tablolara verilmekte, oysa eldeki tablolar olay öncesi döneme ait olmaktadır. Afet duran varlığı yok eder; yanan bir fabrika binası ya da sular altında kalan bir makine parkı likidite oranının hesabına girmez. Afet bölgesindeki müşterilerden olan alacaklar da defter değeriyle durmaya devam eder, oysa tahsil kabiliyetini yitirmiştir. Olaydan önceki bir tabloya dayanılarak aczin bulunmadığı sonucuna varılması, takdir yetkisinin eksik bir maddi temel üzerinde kullanılması anlamına gelmektedir. Genelgenin aradığı ölçüt de bu değildir. Olay tarihi itibarıyla çıkarılacak bir ara mizan ile hasar tespiti ve faaliyet kayıtları, orandan daha fazlasını göstermektedir.

Değerlendirmede işyeri dosyası değil işverenin durumu esas alınmalıdır. Kanun ticari veya ekonomik kayba uğrayan işverenlerden söz eder, işyerlerinden değil; prim ödeme aczi de işverenin mali bünyesinde aranır. İşyeri dosyası bir takip birimidir, borçlu sıfatı işverene aittir. Buradan hareketle, devamlı işyerinin merkezi afetten etkilenen bir işverenin başka illerde yürüttüğü ihale konusu işlere ait dosyalarının da erteleme kapsamında değerlendirilmesi gerekir. Kurum 2023 depremlerinde, işyeri afet bölgesi dışında olan işverenlere, beyannamelerini veren meslek mensubunun afet bölgesinde bulunması nedeniyle erteleme tanımıştır². Afet bölgesi dışındaki bir işyerine bağlantı üzerinden koruma sağlanması, yayımlanmış düzenlemelerde kabul edilmiş bir çözümdür.

² Sosyal Güvenlik Kurumu Genelgeleri 2023/8 ve 2023/9.

Aynı olay vergi mevzuatında başka bir sonuç doğurmaktadır. Vergi tarafında mücbir sebebin bilinmesi veya ilgisince ispat edilmesi sürelerin işlemesini durdurmaya yeter; ayrıca bir erteleme talebi aranmaz³. Sosyal güvenlik tarafında ise erteleme talebe, belgelendirmeye ve acz incelemesine bağlıdır. Hazine ve Maliye Bakanlığının ilanı, prim ödemeleri yönünden tek başına sonuç doğurmaz.

4. BAKANLIKLARCA MÜŞTEREKEN BELİRLENEN HÂLLERDE BELGE VE BAŞVURU SÜRELERİ

Bakanlık ile Hazine ve Maliye Bakanlığı bir vaka, afet veya mücbir sebep hâlini müştereken belirlediğinde ayrı bir usul uygulanır. Kuruma verilmesi gereken her türlü bilgi ve belge ile yapılması gereken başvurular, olayın meydana geldiği tarihi takip eden üç ay içinde verilir veya yapılırsa süresinde verilmiş ve yapılmış sayılır. Bu hâlde prim ödeme aczi aranmaz, işverenin acze düştüğünü belgelemesi gerekmez.

Hükmün kapsamı dardır. Kanun bilgi, belge ve başvuruları saymış, primlerin ödenmesine yer vermemiştir. Aradaki fark uygulamada pahaliya mal olmaktadır. Aylık prim ve hizmet belgesini üç ay sonra veren bir işveren belge yönünden korunur ve idari para cezasıyla karşılaşmaz; ancak aynı belgeye bağlı primleri yasal süresinde ödemediği için gecikme cezası ile gecikme zammı işlemeye başlar. Belge süresinin uzaması ödeme süresini uzatmaz.

5. GENEL HAYATI ETKİLEYEN HÂLLERDE KURUMUN YETKİSİ

5.1. Yetkinin Kapsamı

Yetkili makamlarca genel hayatı etkilediğine dair karar verilen hâllerde Kuruma geniş bir takdir yetkisi tanınmıştır. Etkilenen bölge, il, ilçe veya mahalde doğrudan ya da dolaylı olarak zarar gören işverenler, sigortalılar ve hak sahipleri yönünden; verilmesi gereken bilgi ve belgelerin, yapılması gereken başvuruların, ödenmesi gereken primlerin ve diğer Kurum alacaklarının ödeme süreleri Kanundaki sürelerle ilgili olmaksızın belirlenir ve ertelenebilir.

İşverenden talep ve acz belgesi istenmez. Afet bölgesinde bulunmak yeterlidir, bir yıllık süre sınırı da uygulanmaz. Kurum süreleri kendi kararıyla belirler ve gerektiğinde uzatır. İşveren İşlemleri Genelgesinin Beşinci Kısımında bu hâlde yapılacak işlemler ayrı bir bölümde düzenlenmiştir.

Yetkinin işlemesi için yetkili makamın kararı şarttır. Afetin büyüklüğü tek başına yetmez. Ekim 2026 su baskınlarında olduğu gibi, genel hayatı etkilediğine dair bir karar alınmadığı sürece etkilenen işverenlerin önünde yalnızca talep ve acz incelemesi yolu bulunmaktadır.

5.2. 2023 Depremlerinde Uygulama

Adıyaman, Hatay, Kahramanmaraş ve Malatya illeri ile Gaziantep'in İslahiye ve Nurdağı ilçelerinde ilan edilen mücbir sebep hâli birkaç kez uzatılmış ve 30 Kasım 2025 tarihinde sona ermiştir⁴.

Uzatma kararlarında takvim ayrıntılı biçimde kurulmuştur. Bildirim ve belgeler, prim hizmet belgeleri ve beyannameler, deprem öncesinde vadesi dolmuş borçlar ve deprem sonrasında tahakkuk eden primler için birbirinden farklı tarihler belirlenmiştir. Yapılandırma ve tecil taksitlerinin ödeme süreleri, borçlanma ve ihya işlemleri, kontrol muayenesi tarihleri ve fazla veya yersiz ödemelerden doğan alacaklar da takvime alınmıştır. İş kazası bildirimleri gibi kısa süreli yükümlülükler bile kapsama girmiştir.

Erteleme süresinin sonunda ödeme yükü tek seferde bırakılmamıştır. Belirlenen tarihe kadar başvurulması şartıyla 6183 sayılı Kanunun 48 inci maddesi uyarınca azami yirmi dört ay vadeli ve faizsiz tecil imkânı tanınmıştır. Deprem tarihinden ertelenen primlerin son ödeme tarihine kadar geçen süre üç yılı aşmıştır. Bireysel mücbir sebep hâllerinde uygulanan bir yıllık sınır karşısında aradaki fark açıktır.

³ Vergi Usul Kanununun 15 inci maddesine göre mücbir sebebin varlığı hâlinde süreler kendiliğinden işlemez ve tarh zamanasını işlemeyen süre kadar uzar.

⁴ Sosyal Güvenlik Kurumunun 2/6/2025 tarihli duyurusu.

6. ERTELEMENİN SONUÇLARI

6.1. Gecikme Cezası, Gecikme Zammı ve Zamanaşımı

Borçların ertelendiği sürede zamanaşımı işlemeyebilir ve ertelenen kısma gecikme cezası ile gecikme zammı uygulanmaz. Kanunun 89 uncu maddesinin ikinci fıkrası uyarınca gecikme cezası ve gecikme zammı, ödeme süresinin bittiği tarihten itibaren işlemeye başlar. 93 üncü maddeye göre ise Kurum alacakları, ödeme süresinin dolduğu tarihi takip eden takvim yılı başından itibaren on yıllık zamanaşımına tabidir. Erteleme her ikisini birlikte durdurur ve borcun zamanaşımına uğrayacağı tarihi ileri atar.

6.2. İdari Para Cezası ve Prim Teşvikleri

Belge ve başvuruların süresinde verilmiş sayılması, 102 nci maddedeki idari para cezalarının uygulanmaması sonucunu doğurur. Afet nedeniyle aylık prim ve hizmet belgesini zamanında veremeyen işveren, erteleme kapsamına girdiğinde bu belge için ayrıca ceza ödemez.

Prim teşviklerinden yararlanmanın şartlarından biri, Türkiye genelinde yasal ödeme süresi geçmiş prim borcu bulunmamasıdır. Ertelenen borç bu şartı kendiliğinden bozmaz, ancak bu sonuç Kurumun belirlediği takvime uyulmasına bağlıdır. 2023 depremleri uygulamasında teşvikten yararlanma, beyannamelerin ve prim belgelerinin duyuruda gösterilen günlerde verilmesi ve primlerin aynı takvim içinde ödenmesi şartına bağlanmıştır. Takvime uyulmadığında teşvik hakkı da geriye dönük olarak tartışmalı hâle gelmektedir.

7. ERTELEME SÜRESİNİN SONA ERMESİ VE TECİL

Kanun ertelemenin nasıl sona ereceğini düzenlememiştir. Erteleme bittiğinde bir yıllık birikmiş borcun tamamını bir defada ödemek çoğu işveren için mümkün olmaz. Kurum konuyu kendi düzenlemesinde ele almış, ertelenen borçların tecilini ayrı bir bölümde ayrıntılandırmıştır.

Tecilin kanuni dayanağı 6183 sayılı Kanunun 48 inci maddesidir. Anılan maddenin altıncı fıkrası, Vergi Usul Kanunu çerçevesinde mücbir sebep hâli ilan edilen yerlerdeki borçluların borçlarını faiz alınmaksızın veya yürürlükteki orandan daha düşük faizle tecil etme yetkisini vermektedir⁵. Yetkinin bu şekilde sınırlandırılması gözden kaçmaktadır. Kurum düzenlemesi de kapsamı, Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından ilan edilen mücbir sebep hâline giren borçlularla sınırlamıştır. Vergi tarafında ilan bulunmayan hâllerde ertelenen borçlar genel tecil usulüne göre taksitlendirilir ve tecil faizi işler.

Bu tecil türünün şartları genel tecilden ayrılmaktadır.

(1) Başvuru, erteleme süresi içinde ve tecil talep formuyla, dosyanın işlem gördüğü üniteye yapılır. Borçlunun birden fazla üniteye borcu varsa her birine ayrı ayrı başvurulur.

(2) Çok zor durum şartı aranmaz.

(3) Borçlar azami yirmi dört aya kadar eşit taksitler hâlinde tecil edilir. Yirmi dört ayı aşan talepler ile kademeli taksit talepleri kabul edilmez.

(4) Tecil faizi alınmaz. Taksitlerin bozma şartı oluşmadan geç ödenmesi hâlinde de faiz işlemeyebilir.

(5) Teminat şartı kaldırılmamıştır. Çok zor durum şartı açıkça aranmazken teminat için aynı yolda bir muafiyet getirilmemiştir, Genelgenin teminata ilişkin genel hükümlerine atıf yapılmıştır.

Başvuru süresi 2024 yılında daralmıştır. Önceki düzenlemede erteleme süresi içinde veya ertelemenin bitiminden itibaren üç ay içinde başvurulabiliyordu; bitimden sonraki üç aylık süre kaldırılmıştır. Gecikmenin bedeli ağırdır. Erteleme süresi dolduktan sonra yapılan başvurularda,

⁵ Mücbir sebep kapsamında ertelenen borçların tecili, Sosyal Güvenlik Kurumu Genelgesinin (2024/12) 17.9 numaralı bölümünde düzenlenmiştir. Bu alandaki ilk düzenleme Kurum Yönetim Kurulu'nun 18/2/2016 tarihli ve 2016/61 sayılı kararıyla yürürlüğe konulan usul ve esaslardır. Başvuru süresine ilişkin değişiklik 30/5/2024 tarihli ve 2024/164 sayılı Yönetim Kurulu kararına dayanan 2024/8 sayılı Genelgeyle yapılmıştır. Tecil usul ve esasları 28/1/2026 tarihli ve 2026/67 sayılı Yönetim Kurulu kararına dayanan 2026/7 sayılı Genelge ile 10/6/2026 tarihli ve 2026/309 sayılı Yönetim Kurulu kararına dayanan 2026/15 sayılı Genelgeyle değiştirilmiştir. 6183 sayılı Kanunun 48 inci maddesindeki azami tecil süresi ile teminat tutarı 7582 sayılı Kanunla yenilenmiş, teminat tutarı ayrıca 12/6/2026 tarihli ve 11414 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararıyla belirlenmiştir. Aynı maddenin altıncı fıkrasındaki faizsiz tecil yetkisi ise 31/10/2012 tarihli ve 6358 sayılı Kanunun 21 inci maddesiyle eklenmiştir.

ertelemenin bittiği tarihten ilk taksitin ödendiği tarihe kadar gecikme cezası ve gecikme zammı hesaplanarak tecil edilecek borca eklenmektedir.

Genel tecil çerçevesi 2026 yılında geniş biçimde değişmiş, 7582 sayılı Kanunla azami tecil süresi otuz altı aydan yetmiş iki aya, teminat aranmaksızın tecil edilebilecek borç tutarı ise Cumhurbaşkanı Kararıyla 10.000.000 liraya çıkarılmıştır. Süreye ilişkin bu genişleme mücbir sebep kapsamında ertelenen borçların tecilinde uygulanmaz; orada sınır yirmi dört aydır. Teminata ilişkin hükümler ise genel bölüme bırakılmıştır. Buna karşılık tecil faizinden muafiyet yalnızca bu tecil türüne tanınmıştır.

8. DEFTER VE BELGELERİN ZAYİ OLMASI

Afetin doğurduğu güçlük ödemeyle sınırlı değildir. İşveren ve işyeri sahipleri, işyeri defter, kayıt ve belgelerini ilgili olduğu yılı takip eden yılbaşından başlamak üzere on yıl saklamak ve Kurumun denetim ve kontrolle görevlendirilen memurlarınca istenmesi hâlinde on beş gün içinde ibraz etmek zorundadır. Depremde enkaz altında kalan ya da selde yok olan defterler için bu yükümlülüğün yerine getirilmesi fiilen imkânsızdır.

Kanun bu durumu gözetmiştir. İdari para cezasını düzenleyen hüküm, cezayı yükümlülüğün on beş gün içinde yerine getirilmemesine değil, mücbir sebep olmaksızın yerine getirilmemesine bağlamıştır⁶. Mücbir sebebin varlığı cezanın şartını ortadan kaldırır.

Mücbir sebep zayi belgesiyle ispatlanır. Türk Ticaret Kanununun 82 nci maddesinin yedinci fıkrası uyarınca, saklanması zorunlu defter ve belgeler yangın, su baskını veya yer sarsıntısı gibi bir afet ya da hırsızlık sebebiyle kanuni saklama süresi içinde ziyaa uğrarsa tacir, ziyayı öğrendiği tarihten itibaren otuz gün içinde ticari işletmesinin bulunduğu yer yetkili mahkemesinden kendisine belge verilmesini isteyebilir. Dava hasımsız açılır.

2023 depremlerinde bu usul genişletilmiştir. 7440 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin yirmi ikinci fıkrası, zayi belgesi başvurusu için 31 Temmuz 2023 tarihine kadar süre tanımış ve il veya ilçe idare kurullarından alınacak belgeyi de yetkili mahkemeden alınmış belge hükmünde saymıştır. Belge almamış olan mükellef defter ve belgelerini ibrazdan kaçınmış sayılır. Elektronik ortamda tutulup Hazine ve Maliye Bakanlığınca muhafaza edilen defterler hükmün dışında bırakılmıştır.

Uygulamadaki tartışma, zayi belgesinin on beş günlük ibraz süresi geçtikten sonra sunulması hâlinde doğmaktadır. Ceza mücbir sebep bulunmaksızın ibraz etmemeye bağlandığına göre, önem taşıyan husus belgenin sunulma tarihi değil ibraz tarihinde mücbir sebebin mevcut olup olmadığıdır. Fiilen var olmayan bir defterin on beş gün içinde ibrazı beklenemez; zayi belgesinin sonradan sunulması da mücbir sebebin olay tarihinde mevcut olduğu gerçeğini değiştirmez.

9. MESLEK MENSUBUNUN MÜCBİR SEBEBİ

Maddenin az bilinen bir uygulaması, bildirim yükümlülüğünü fiilen yerine getiren meslek mensubuyla ilgilidir. Muhtasar ve prim hizmet beyannamesinin Kuruma ilişkin kısmı çoğu işyerinde serbest muhasebeci mali müşavir veya yeminli mali müşavir tarafından verilmektedir. Meslek mensubunun karantinaya alınması, yatarak tedavi görmesi, tutuklanması veya gözetim altına alınması hâlinde beyanname süresinde verilemez ve yaptırım işverene yönelir.

Kurum bu durumu 91 inci maddeye dayanarak düzenlemiştir. Mücbir sebep beyanname verme süresinin son gününde mesleğin yerine getirilmesini engelliyorsa, Kuruma bildirim ve prim ödemesi son günü izleyen günden itibaren on beşinci günün sonuna kadar yapılabilir. Meslek mensubunun kendisinin veya birinci derece yakınının vefatında bu süre yedi gündür⁷.

Ertelene yalnızca mücbir sebebin olduğu aya ait beyanname için geçerlidir. Mücbir sebep sonraki aylarda sürse bile o aylara yayılmaz. İşverenin ayrıca şunları yerine getirmesi gerekir.

(1) Verginin ertelendiğini belgelemek.

⁶ 5510 sayılı Kanunun 86 nci maddesinin ikinci fıkrası ile 102 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi.

⁷ Sosyal Güvenlik Kurumu Genelgesi 2021/3.

(2) Meslek mensubuyla imzalanmış elektronik beyanname aracılık sözleşmesini ibraz etmek.

(3) Yazılı talepte bulunmak.

Bunlardan biri eksikse erteleme yapılmaz.

10.SONUÇ

Vergi dairesinin mücbir sebep ilanı sosyal güvenlik yükümlülüklerini kapsamaz. Primlerin ertelenmesi için Sosyal Güvenlik Kurumunun ayrıca karar alması gerekir; iki idare birbirinden bağımsız işlem yapmaktadır. İşverenin vergi tarafında aldığı süreye güvenerek prim ödemesini geciktirmesi, gecikme cezası ve gecikme zammıyla sonuçlanır.

Hangi usulün işleyeceği de baştan tespit edilmelidir. Bireysel mücbir sebep hâllerinde üç aylık talep süresi ile prim ödeme aczinin belgelenmesi şarttır. Genel hayatı etkilediğine karar verilen hâllerde bunların hiçbirisi aranmaz, Kurum resen hareket eder. Yanlış yolun seçilmesi hak kaybına yol açmaktadır.

Dosya baştan doğru kurulmalıdır. Olay tarihinde hangi borçların vadesinin dolduğu, hangi dönemlerin kapsama girdiği ve talebin üç aylık süre içinde yapıldığı belgeyle gösterilir. Acz incelemesinde yalnızca mali tablolara güvenilmemeli; faaliyetin durduğunu, işyerinin fiilî durumunu ve zararı gösteren resmî kayıtlar da dosyaya konulmalıdır. Defter ve belgeleri afette zayı olan işverenin otuz günlük süre içinde zayı belgesi alması ihmal edilmemelidir; bu belge bulunmadığında ibrazdan kaçınma sonucu doğar.

Uygulamada en çok dikkat edilmesi gereken nokta tecil başvurusunun zamanıdır. Erteleme bitiminden sonra tanınan üç aylık süre 2024 yılında kaldırılmıştır; başvuru artık erteleme süresi dolmadan yapılmalıdır. Başvuru geciktiğinde tecil yine yapılır, ancak ertelemenin bittiği tarihten ilk taksitin ödendiği tarihe kadar gecikme cezası ve gecikme zammı hesaplanarak borca eklenir. Erteleme kararının alındığı gün bitiş tarihinin de not edilmesi, afetin yarattığı dağınıklık içinde kolay unutilan bu yükü doğmadan önler.

BARIŞ ERDEM DANIŞMANLIK SOSYAL GÜVENLİK HUKUKU EKİBİ

